

brugt Grønland og Færøerne som skakbrikker i det her store politiske skakspil, som man blev nødt til at forholde sig til i den kolde krig. Det er ikke så mærkeligt, at man gjorde det, men det er mærkeligt, at man ikke har forsket i det og vender det blinde øje til denne dimension.

Danmark kunne næppe have haft en position i NATO og gjort det forsøg på fodnotopolitik, og hvad vi ellers kalder det, hvis man ikke havde kunnet bruge Færøerne og Grønland til f.eks. at sige til NATO: I kan jo bare lægge jeres stationer i Grønland og Færøerne, I kan endda have amerikanske tropper på grønlandsk og færøsk jord. Men man ville ikke have det i Danmark. Så Grønland og Færøerne har været en meget stor del af, at Danmark kunne føre den udenrigspolitik og forsvarspolitik, som Danmark har ført. Men disse dimensioner er kemisk rensset ud i de forskningsprojekter, der hidtil er lavet i Danmark, også i DIIS-rapporten, som kom. Denne vinkel eksisterer ikke, og det synes jeg er trist.

Derfor er det selvfølgelig fint, at man får forsket mere i den kolde krig, og vi synes, det er et fint forslag at lave et nordisk institut. Som nævnt kan Danmarks rolle i den kolde krig jo heller ikke adskilles fra hele den nordiske dimension. Alle de forhandlinger, der var om at have et større nordisk samarbejde på forsvarsområdet og om Finlands og Sveriges position, har selvfølgelig haft indflydelse på Danmarks valg, det er der ingen tvivl om.

Hvis vi tager erfaringerne fra Færøerne, så har vi selv været igennem den proces; først med en større anlagt forskningsproces om Færøernes rolle i den kolde krig. Der blev det meget klart fastslået af forskere, at Danmark havde haft store økonomiske fordele af at bruge Færøerne, man havde også den grønlandske vinkel med, og man fastslog også, at i stormagternes optik havde Færøerne og Grønland også en umådelig stor indflydelse på, hvordan Danmark kunne agere.

Men vi havde så også den her proces med, at man efter denne rapport sagde, at vi nu skulle have en ny rapport, som direkte havde til formål at afsløre medløberne. Flertallet i det færøske parlament lavede så samme manøvre, som man laver her, og fastlagde et direkte kommissorium, for nu skulle man afsløre, hvordan Østblokken havde infiltreret færøske beslutningstagere.

Hvis vi skal bruge de færøske erfaringer, så er det rigtigt, som hr. Per Clausen sagde, at det resultat bliver svært at finde frem til. Det blev en fuser, den anden undersøgelse, der direkte hav-

de dette formål; den afkræftede fuldstændig, at der var medløbere osv. Selvfølgelig påvirkede Østblokken også Færøerne, men det var ikke sådan, at alle venstreorienterede løb Sovjetunionens ærinde. Det blev fuldstændig afkræftet i denne undersøgelse, som blev lavet af en dansk professor, som jeg tror hr. Jesper Langballe kender. Så med de erfaringer tror jeg heller ikke, man vil opnå det, som hr. Jesper Langballe i hvert fald efterlyste.

Derfor forstår jeg ikke, at man ikke griber oppositionens forslag og siger: Lad os dog få et nordisk institut, så slipper vi for alle de her påstande om, at der ligger andre motiver bag, at der er politisk styring, og at det er en meget snæver tilgang. Jeg forstår ikke, at man ikke har kunnet få en bred aftale i Folketinget, når man nu er enig om at bruge 10 mio. kr. om året. Så det vil jeg stærkt appellere til.

Kl. 15.05

Jeg vil appellere til som helhed, at man tager skyklapperne af, glemmer de blinde vinkler og ikke vender det blinde øje til, men at man i stedet for åbner vidvinklen og åbner for, at man kan lave undersøgelser, der virkelig sætter Danmark ind i den internationale sammenhæng, som den kolde krig jo nødvendigvis var, og ikke bruger det her til et rent indadvendt dansk perspektiv, som efter min mening ser ud til kun at have interesse for dansk indenrigspolitik.

Formanden:

Tak til hr. Høgne Hoydal. Og så er det ordføreren for forslagsstillerne, hr. Ole Sohn.

Ole Sohn (SF):

Jeg vil gerne lige indlede med et par bemærkninger til hr. Høgne Hoydals indlæg, som jeg mener var kloget og forstandigt og et godt bidrag til den debat, som vi har her i dag, og også til forståelse af, hvorfor det er så vigtigt, at man får en bred, fri forskning om vores samtidshistorie, om den kolde krigs historie, hvor vi også drager nytte af den viden og de erfaringer, andre lande har gjort. Det håber jeg at om ikke andre så i hvert fald ministeren har lyttet godt efter, og måske giver det også grundlag for overvejelser, når vi nu skal i gang med udvalgsbehandlingen.

Jeg forstår heller ikke på baggrund af debatten, at vi kan være havnet i den situation, at vi har delt Folketinget i denne sag, hvor samtlige 179 medlemmer af dette Ting har en fælles interesse i at få styrket forskningen i vores samtidshistorie.